

УДК 9 (477)

КОНТЕНТ-АНАЛІЗ ПУБЛІКАЦІЙ В «УКРАЇНСЬКОМУ ІСТОРИЧНОМУ ЖУРНАЛІ»: СУЧАСНИЙ СТАН ДОСЛІДЖЕННЯ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ У ДРУГІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ

Оксана ОВСІЮК

кандидат історичних наук,
завідувач відділу культурологічних досліджень НДІУ

Анотація. У статті представлено результати контент-аналізу, здійсненого автором за матеріалами публікацій «Українського історичного журналу», присвячених історії України у Другій світовій війні, за 1991 – 2016 рр. Зроблено розподіл статей за тематичними блоками і періодами, простежено рівень репрезентації тематики у журналі.

Ключові слова: контент-аналіз, історіографія, Друга світова війна, напрямки дослідження.

КОНТЕНТ-АНАЛИЗ ПУБЛИКАЦИЙ В «УКРАИНСКОМ ИСТОРИЧЕСКОМ ЖУРНАЛЕ»: СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ ИСТОРИИ УКРАИНЫ ВО ВТОРОЙ МИРОВОЙ ВОЙНЕ

Оксана ОВСИЮК

кандидат исторических наук,
заведующая отделом культурологических исследований НИИУ

Аннотация. В статье представлены результаты контент-анализа, проведенного автором по материалам публикаций «Украинского исторического журнала», посвященных истории Украины во Второй мировой войне, за 1991 – 2016 гг. Сделано распределение статей по тематическим блокам и периодам, прослежен уровень репрезентации тематики в журнале.

Ключевые слова: контент-анализ, историография, Вторая мировая война, направления исследования.

CONTENT ANALYSIS OF PUBLICATIONS IN “UKRAINIAN HISTORICAL JOURNAL”: CURRENT STATE OF INVESTIGATING THE HISTORY OF UKRAINE IN THE SECOND WORLD WAR

Oksana OVSIIUK

Candidate of Historical Sciences, Head of the Cultural Studies Department of RIUS

Annotation. The article presents content analysis results, carried out by the author according to the 1991–2016 materials of “Ukrainian Historical Journal” dedicated to the history of Ukraine in the Second World War. The articles are divided by thematic blocks and periods; the level to which the subject is represented in the journal is traced.

Keywords: content analysis, historiography, the Second World War, directions of investigation.

Історія України часів Другої світової війни, без сумніву, належить до одного з найбільш досліджуваних періодів в українській історичній науці. За роки незалежності України вченим-історикам вдалося створити значний масив наукової літератури, присвячений різним аспектам життя суспільства під час війни. До аналізу та класифікації вітчизняної історіографії періоду 1939 – 1945 рр. вдавалася низка сучасних науковців. Зокрема, на особливу увагу заслуговують роботи О. Лисенка [6] та О. Марущенко [7].

Розпочинаючи розгляд стану історіографії Другої світової війни, варто передусім зазначити, що вона існує в руслі, характерному для української історичної науки загалом, а саме: співіснування позитивістського та постмодерністського принципів історіописання.

Насамперед це відображається у тематиці досліджень. Постмодернізм дав народження цілій низці нових течій у сучасній історичній науці. Під впливом антропологічного повороту дослідники сфокусувалися на вивченні повсякденності, історії ментальностей, мікроісторії. Надбанням постмодернізму стали гендерні студії, усноісторичні розвідки, дослідження історичної пам'яті, міська та сільська локальні історії тощо. Водночас прихильники традиційних поглядів на історичний процес зосередилися переважно на дослідженні подієвої (національної, політичної) історії.

Більшість сучасних історичних текстів, присвячених подіям Другої світової війни, складаються у більш-менш визначені тематичні блоки, які у своєму дослідженні виокремив О. Лисенко [7, с. 170 – 192]. До умовно «традиційних» тем належать такі: «українське

питання» у Другій світовій війні, національно-визвольний рух періоду 1939 – 1945 рр., українсько-польські відносини, дослідження міграційних рухів, радянська західноукраїнського регіону, карально-репресивна політика в Україні в роки війни. Також сюди відносяться дослідження, що стосуються з'ясування статистичних даних, зокрема втрат українців у війні. Найширше вони представлені грандіозним проектом «Книга Пам'яті України». Меншою мірою розроблені такі теми, як функціонування державного апарату в умовах війни, а також воєнно-історичні студії, дослідження бойових дій на німецько-українському фронті. Порівняно недавно, починаючи з 2000-х років, почали розроблятися й інші теми: морально-психологічний стан, бойова підготовка військовослужбовців, проблема колаборації, дослідження українських військових формувань, що воювали на боці Німеччини, військовий полон та доля військовополонених, окупаційний період в Україні, проблеми історичної пам'яті, політика і практика примусової праці, Голокост, перегляд радянського нарративу, присвяченого партизанському рухові та підпіллю, ідеологічне протистояння та робота агітаційно-пропагандистського апарату, становище різних соціальних категорій в умовах війни. В останні роки активно почали досліджуватись мікроісторична тематика, історія повсякденності, соціальна, усна, гендерна історія. Спостерігаються тенденції щодо дослідження подієвої історії крізь призму індивідуальної та колективної пам'яті.

Не будемо вдаватися до переліку та характеристики основних робіт, виконаних у межах відповідних тематичних

блоків, оскільки ця інформація доступна у дослідженнях науковців, що раніше зверталися до вивчення української історіографії, присвяченої подіям 1939 – 1945 рр. У межах цього дослідження більшу зацікавленість становлять питання міри репрезентації проблематики Другої світової війни в українській історіографії, співвідношення умовно «традиційної» та «модерної» (зачатків «постмодерної») тематики в історичному дискурсі, присвяченому проблемам війни, а також еволюція пріоритетів цих досліджень. Осягнути та проаналізувати всю наявну сучасну українську історіографію Другої світової війни навряд чи можливо. Тож щоб проілюструвати заявлену проблему, нами проведено змістовий аналіз номерів «Українського історичного журналу» за 1991 – 2016 рр. Для дослідження обрано саме «УІЖ», оскільки він є найбільш авторитетним фаховим історичним виданням України.

Контент-аналіз – це кількісний метод дослідження документів, що прийшов в історичну науку з соціології. Для істориків пріоритетним, а отже, більш типовим та поширеним є застосування якісних методів аналізу тексту. Проте існують дослідницькі питання, відповіді на які можна отримати саме за допомогою контент-аналізу. Дослідження у текстах одного й того ж явища впродовж великого проміжку часу дає можливість встановити тенденції та динаміку його розвитку. Масову текстову інформацію цей метод переводить у кількісні показники [1, с. 66].

Тож виходить, що дослідження історіографії, зроблене із застосуванням традиційного якісного аналізу, являє собою перелік основних концепцій та тенденцій в історіописанні з їх ілюстрацією

прикладними роботами (монографіями, статтями тощо) конкретних авторів, що є представниками того чи іншого наукового напрямку. Із застосуванням такого підходу написані всі відомі дослідження з сучасної історіографії Другої світової війни. Проте поряд із традиційним аналізом наукових напрацювань має місце і застосування кількісного методу дослідження наукового контенту, що стосується історії війни 1939 – 1945 рр. За допомогою останнього планується прослідкувати відображення та розвиток історичних досліджень, присвячених війні, в «УІЖ».

Об'єктом дослідження є всі номери журналу, від № 6 за 1991 р. (тут опубліковано першу якісно нову статтю, присвячену війні [5]) до № 4 за 2016 р. (останній номер, що вийшов на час написання цього дослідження). До вибірки увійшли заголовки статей та анотації (де є). Категоріями, тобто загальними, ключовими поняттями, що відповідають дослідницькому пошуку, стали такі терміни та дати: Друга світова війна, Велика Вітчизняна війна, німецько-радянська війна, часові проміжки між 1939 – 1945 рр. Крім того, було виділено категорію «інше», куди віднесено поняття та назви, характерні для історичного нарративу доби війни: ОУН-УПА, Трансністрія, дистрикт Галичина, рейхскомісаріат Україна, нацизм, фашизм, антифашизм, окупація, і похідні: нацистський, фашистський, антифашистський, окупаційний тощо.

У результаті дослідження було переглянуто 167 номерів журналу за 25 років (1991 – 2016 рр.), у яких міститься 1905 статей. З них 117 статей стосуються різних аспектів історії України у Другій світовій війні. Це становить 6,2 % від загальної кількості публікацій.

Таблиця 1

Категорії, визначені для проведення контент-аналізу

Категорії	Рік					Всього
	1991–1995	1996–2000	2001–2005	2006–2010	2011–2016	
Друга світова війна	4	2	8	4	4	22
Велика Вітчизняна війна	1	0	0	2	0	3
Німецько-радянська війна	0	0	1	0	0	1
Часові проміжки між 1939 – 1945 рр.	19	5	11	9	12	56
Інше	7	3	6	8	11	35
Всього	31	10	26	23	27	117

З таблиці видно, що найчастіше вживаною є категорія часового проміжку між 1939 – 1945 рр. Це закономірно, оскільки далеко не всі статті охоплюють весь період війни. Більшість публікацій присвячена окремим аспектам війни, тривалість яких автори позначають конкретними датами чи вужчими часовими проміжками. Також таблиця демонструє, що між трьома конкуруючими до останнього часу назвами досліджуваного воєнного конфлікту на території України більшість авторів надає перевагу терміну «Друга світова війна» (який, проте, не є тотожним двом іншим назвам, оскільки охоплює ширший хронологічний період). У той же час помітно, що загальноприйнята у радянській історіографії назва «Велика Вітчизняна війна» хоча і вживалася у науковому дискурсі доби незалежності України, проте займала помітно слабші позиції. Певно, найменшу кількість прихильників серед українських науковців отримав термін «німецько-радянська війна», оскільки зафіксовано лише один випадок його вживання (№3, 2005).

Зазначимо, що перші чотири категорії є взаємовиключними (крім статті

Коваля М. В. «Друга світова війна і Велика Вітчизняна війна та сьогодення. Роздуми історика» [4], коли пріоритет було надано першому згаданому у назві терміну). Тож у першу чергу, щоб уникнути повторного підрахунку, визначались саме вони. До останньої, п'ятої, категорії потрапили статті, що не містять у назві термінів чи вказівок на конкретні дати.

Поданий нижче графік (див. рис. 1) демонструє зміну інтенсивності репрезентації воєнної тематики на сторінках «УІЖ» за роками.

Графік наочно демонструє, що протягом досліджуваного періоду було три піки зацікавлення тематикою Другої світової війни. Це 1992 р., 1995 р. і 2005 р., коли у номерах «УІЖ» з'явилося відповідно 10, 12 і 13 статей у рік. Збільшення інтересу до дослідження подій війни у 1992 р., швидше за все, слід пов'язувати із загальною інтенсифікацією історичних розвідок після здобуття Україною незалежності (в тому числі спостерігається увага до раніше не досліджуваних аспектів війни). Що ж стосується 1995 р. і 2005 р., то яскраво простежується зв'язок зростання інтересу до окресленої

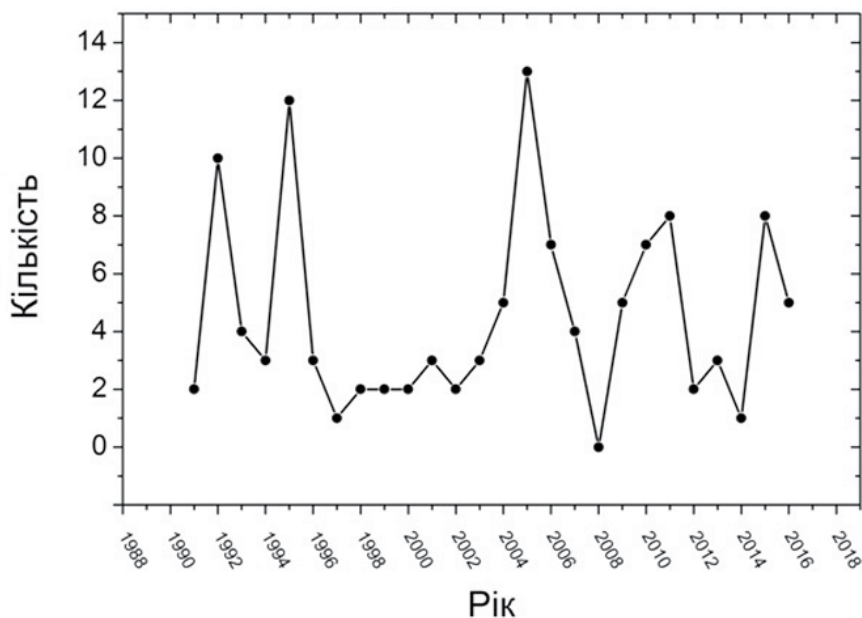

Рис. 1. Інтенсивність представлення статей, присвячених подіям Другої світової війни

тематики з пам'ятними датами – відзначенням 50- і 60-річчя перемоги у війні. Святкові заходи у ці роки проводилися на державному рівні за указами Президента України [8; 10].

До 55-річчя перемоги було прийнято Закон України «Про увічнення Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941 – 1945 років», а відзначення події регулювалося відповідним Указом Президента [3; 9]. Проте на сторінках «УІЖ» ця пам'ятна дата не позначилась збільшенням статей, адже протягом 2000 р. у журналі з'явилося лише 2 публікації, присвячені історії України у Другій світовій війні.

Відносно високі показники зацікавленості тематикою простежуються у 2010 р., 2011 р. та 2015 р., коли в «УІЖ» було опубліковано відповідно 7, 8 і 8 статей, що стосуються війни, на рік. Ці періоди інтенсифікації досліджень Другої світової війни в основному пов'язані з

традицією відзначення круглих дат – 65-ї та 70-ї річниць Перемоги. Святкові заходи в ці роки також проводилися відповідно до указів Президента України [11; 12]. До того ж 2015 р. було прийнято Закон України «Про увічнення перемоги над нацизмом у Другій світовій війні 1939 – 1945 років» [2].

Отже, графік демонструє, що хоча українські дослідники загалом і виявляли стабільний інтерес до окресленої тематики, проте збільшення кількості досліджень з історії України у роки Другої світової війни на сторінках «УІЖ» пов'язано передусім з традицією відзначення Дня Перемоги на державному рівні.

Далі статті було розподілено відповідно до основних тематичних блоків, характерних для сучасного стану історіографії Другої світової війни, визначених у згаданій вище статті О. Лисенка. Також було додано блок, до якого увійшли

Таблиця 2

Розподіл тематики за періодами

Тематичні блоки	Рік					Всього
	1991–1995	1996–2000	2001–2005	2006–2010	2011–2016	
«українське питання»	2	1	1	1	0	5
національно-визвольний рух	1	1	3	2	3	10
українсько-польські відносини	0	0	3	0	2	5
дослідження міграційних рухів	1	0	1	0	0	2
радянська Західноукраїнського регіону	1	0	0	1	1	3
карально-репресивна політика в Україні	0	0	1	1	1	3
з'ясування статистичних даних	1	1	0	1	2	5
функціонування радянського державно-адміністративного апарату та керівних органів	3	0	0	0	0	3
бойові дії на німецько-українському фронті	2	1	2	1	0	6
освіта, культура і релігія	5	1	3	4	4	17
морально-психологічний стан, бойова підготовка військовослужбовців	0	0	0	0	0	0
партизанський рух та підпілля	2	2	2	2	0	8
дослідження українських військових формувань, що воювали на боці Німеччини	0	0	1	0	0	1
військовий полон та доля військовополонених	0	0	0	0	0	0
окупаційний період (органи управління, функціонування фінансової системи, адміністративний поділ тощо)	2	1	0	1	0	4
проблеми історичної пам'яті	0	2	2	0	2	6
політика і практика примусової праці	0	0	1	1	0	2
Голокост	1	0	0	2	2	5
проблема колаборації	0	0	0	0	0	0
ідеологічне протистояння та робота агітаційно-пропагандистського апарату	1	0	0	2	0	3
становище різних соціальних категорій	1	0	2	0	0	3
«постмодерністські» дослідження: мікроісторія, історія повсякденності, гендерна, усна історія тощо	0	0	0	1	4	5
інше: історіографія Другої світової війни та проблеми, що не входять до попередніх блоків	8	0	4	3	6	21
всього	31	10	26	23	27	117

дослідження, присвячені освіті, культурі та релігії в добу війни.

Аналіз статей за темами демонструє, що найбільшу і стабільну зацікавленість українські історики виявляють до релігійно-культурної проблематики в часи воєнного лихоліття.

До пріоритетних напрямків досліджень Другої світової війни, відповідно до проведеного аналізу, належить також національно-визвольний рух періоду 1939 – 1945 рр. До цієї тематики вчені виявляли постійний інтерес, починаючи з 1990-х років. Проте з 2000-х років ці дослідження інтенсифікувалися.

Популярним напрямом виявилась проблематика партизанського руху та підпілля. Однак, враховуючи стабільне її представлення (крім останнього п'ятирічного проміжку), починаючи з 1990-х років, можемо припустити, що йдеться, швидше, про інерційне розроблення однієї з найпоширеніших тем у радянській історіографії, аніж про нові концептуальні підходи до вивчення цієї проблеми (принаймні що стосується досліджень до 2000-х років).

«Середній» показник репрезентації на сторінках «УІЖ» за останні 25 років отримали такі теми: «українське питання» у Другій світовій війні, бойові дії, дослідження із з'ясування статистичних даних. З 2000-х років інтенсифікувалося вивчення українсько-польських взаємовідносин.

Отже, бачимо, що переважна більшість досліджень, представлених в «УІЖ», стосуються тематики, яку можна умовно віднести до «традиційної».

До умовно «модерної» тематики відносяться роботи з історичної пам'яті, які вперше з'явилися на сторінках «УІЖ» у 2000 р.

В останні роки спостерігається посилення уваги до трагедії Голокосту. Відзначимо, що перша робота з цієї теми була опублікована ще на початку 1990-х, певно, під впливом загального потягу науковців до висвітлення тем, замовчуваних за радянської влади.

«Постмодерністські» дослідження, згідно із проведеним аналізом, також посідають «середню» позицію щодо репрезентації в «УІЖ». Однак слід наголосити, що інтенсифікація уваги до цієї тематики спостерігається насамперед в останні 5 років.

У той же час зовсім не представленими на сторінках журналу виявилися теми: проблеми колабораціонізму, військового полону та долі військовополонених, питання морально-психологічного стану та бойової підготовки військовослужбовців.

Природно, що найбільше публікацій виявилось у блоці «інше», оскільки туди увійшли статті з різної тематики, не представленої у попередніх блоках: історіографія, методологія досліджень війни, руйнування пам'яток культури в роки воєнного лихоліття тощо.

Отже, у сучасній українській історіографії Другої світової війни виокремлюються два основних принципи історіописання – «традиційний» і «модерний». В останні роки спостерігається збільшення кількості робіт, написаних у межах «постмодерністської» тематики. Історичний наратив, присвячений подіям 1939 – 1945 рр., вкладається у низку більш-менш визначених тематичних блоків.

Для з'ясування стану української історіографії Другої світової війни (на прикладі аналізу номерів «Українського історичного журналу» за 1991 – 2016 рр.)

було застосовано кількісний метод дослідження. Контент-аналіз назв і анотацій статей в «УІЖ» за останні 25 років дав можливість прослідкувати міру репрезентації, динаміку та розвиток історичних досліджень, присвячених воєнній добі. Кількісні показники свідчать, що проблематика Другої світової війни становить 6,2 % від загальної кількості статей журналу. В середньому на сторінках «УІЖ» з'являлося по 27 статей за п'ятирічний термін (Таблиці 1, 2). Протягом 1996 – 2000 рр. спостерігається послаблення уваги істориків до дослідження періоду 1939 – 1945 рр. За цей проміжок часу в «УІЖ» було надруковано лише 10 статей з історії України у Другій світовій війні.

Аналіз назв статей за категоріями продемонстрував, що найбільш поширеним терміном на позначення досліджуваного періоду в українській історичній науці є «Друга світова війна». Водночас термін «німецько-радянська війна», який було введено в українську історіографію замість радянської назви «Велика Вітчизняна війна», не набув значного поширення. Розподіл за тематичними блоками засвідчив, що переважна більшість розвідок українських вчених присвячена «традиційним» темам. Однак останнім часом спостерігається стала зацікавленість науковців «постмодерністською» тематикою.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гордеева Т. Н. Контент-анализ публикаций журнала «Социологические исследования» (Городские проблемы) / Т. Н. Гордеева // Известия Российского государственного педагогического университета им. А. И. Герцена. – СПб., 2007. – № 45. – Т. 19. – С. 66 – 70.
2. Закон України «Про увічнення перемоги над нацизмом у Другій світовій війні 1939 – 1945 років» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/315-19>
3. Закон України «Про увічнення Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941 – 1945 років» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1684-14>
4. Коваль М. В. Друга світова війна і Велика Вітчизняна війна та сьогодення. Роздуми історика / М. В. Коваль // УІЖ. – К., 1995. – № 3. – С. 3 – 23.
5. Коваль М. 1941 – 1945 роки. Україна / М. Коваль // УІЖ. – К., 1991. – № 6. – С. 3 – 23.
6. Лисенко О. Є. Дослідження історії Другої світової війни у сучасній Україні / О. Є. Лисенко // УІЖ. – К., 2011. – № 4. – С. 165 – 194.
7. Марущенко О. Основні тенденції сучасної вітчизняної історіографії Другої світової війни / О. Марущенко // Україна в Другій світовій війні: погляд з XXI століття. – Кн. 1. – К., 2010. – С. 83 – 142.
8. Указ Президента України «Про відзначення 50-ї річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/651/94>
9. Указ Президента України «Про відзначення 55-ї річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941 – 1945 років» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/ru/1443/99>
10. Указ Президента України «Про відзначення 60-річчя Перемоги та пам'ятних подій Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/276/2003>
11. Указ Президента України «Про відзначення 65-ї річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941 – 1945 років» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1152/2008>
12. Указ Президента України «Про заходи з відзначення у 2015 році 70-ї річниці Перемоги над нацизмом у Європі та 70-ї річниці

завершення Другої світової війни» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/169/2015/paran39#n39>

REFERENCES

1. GORDEEVA, T. (2007). Publications of the “Sociological Studies” Journal: Content Analysis (Urban Problems). *Izvestiya Rossiyskogo gosudarstvennogo pedgogicheskogo universiteta imeni A. I. Gertsena* (Izvestiia: Hertzen University Journal of Humanities and Science), Vol. 19 (45). Saint Petersburg, pp. 66–70. [in Rus.]
2. *The Law of Ukraine on the Memorialization of Victory over Nazism in World War II (1939–1945)*. [online]. Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/315-19> [in Ukr.]
3. *The Law of Ukraine on the Memorialization of Victory in Great Patriotic War (1941–1945)*. [online]. Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1684-14> [in Ukr.]
4. KOVAL, M. (1995). The Second World War, the Great Patriotic War, and Today. Contemplations of a Historian. *Ukrainskyi istorychnyi zhurnal* (Ukrainian Historical Journal), (3). Kyiv, pp. 3–23. [in Ukr.]
5. KOVAL, M. (1991). 1941–1945. Ukraine. *Ukrainskyi istorychnyi zhurnal* (Ukrainian Historical Journal), (6). Kyiv, pp. 3–23. [in Ukr.]
6. LYSENKO, O. (2011). Studying the History of the Second World War in Modern Ukraine. *Ukrainskyi istorychnyi zhurnal* (Ukrainian Historical Journal), (4). Kyiv, pp. 165–194. [in Ukr.]
7. MARUSHCHENKO, O. (2010). The Main Trends of Modern Domestic Historiography of World War II. In: *Ukraine during World War II: The Look from the 21st Century*. Vol. 1. Kyiv, pp. 83–142. [in Ukr.]
8. *Decree of the President of Ukraine on the Commemoration of the 50th Anniversary of Victory in the Great Patriotic War*. [online]. Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/651/94> [in Ukr.]
9. *Decree of the President of Ukraine on the Commemoration of the 55th Anniversary of Victory in the Great Patriotic War (1941–1945)*. [online]. Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/ru/1443/99> [in Ukr.]
10. *Decree of the President of Ukraine on the Commemoration of the 60th Anniversary of Victory and Notable Events of the Great Patriotic War (1941–1945)*. [online]. Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/276/2003> [in Ukr.]
11. *Decree of the President of Ukraine on the Commemoration of the 65th Anniversary of Victory in the Great Patriotic War (1941–1945)*. [online]. Available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1152/2008> [in Ukr.]
12. *Decree of the President of Ukraine on the 2015 Commemoration of the 70th Anniversary of Victory over Nazism in Europe and the 70th Anniversary of Termination of World War II*. [online]. Available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/169/2015/paran39#n39> [in Ukr.]

O. Ovsiuk

Content Analysis of Publications in “Ukrainian Historical Journal”: Current State of Investigating History of Ukraine in the Second World War

Abstract

The Ukrainian historiography of the Second World War points out “traditional” and “modern” principles of scientific writing. Recently, the increasing interest in “postmodern” themes has been observed. Investigations dedicated to the period of 1939–1945 can be divided into a number of thematic blocks.

This article carries out the analysis of Ukrainian historiography of the Second World War according to the materials published in “Ukrainian Historical Journal” during 1991–2016. Content analysis of headings, titles, and annotations of articles in UHJ for the last 25 years made it possible to trace the measure of representation, dynamics, and development of historical studies dedicated to the military era. Quantitative indicators suggest that problems of the Second World War constitute 6.2% from the

general number of the journal articles. On the average, UHJ had about 27 new articles within a five-year term (Tables 1, 2). The years of 1996–2000 observed a decrease of historians' attention to the research of the 1939–1945 time span. During this period, only 10 articles covering the issues World War II were published in UHJ.

Analysis of article titles by categories shows that the most common term describing the period studied in the Ukrainian historical science is “the Second World War”. At the same time, the term “German-Soviet War”, introduced into the Ukrainian historiography as a substitute for the Soviet title “Great Patriotic War”, has not become so widespread. Division by thematic blocks indicates that the majority of Ukrainian scientists' investigations are devoted to “traditional” topics. However, the interest in “postmodern” themes among scientists is increasing.

Контент-аналіз — це кількісний метод дослідження документів, що прийшов в історичну науку з соціології. Для істориків пріоритетним, а отже, більш типовим та поширеним є застосування якісних методів аналізу тексту. Проте існують дослідницькі питання, відповіді на які можна отримати саме за допомогою контент-аналізу. Дослідження у текстах одного й того ж явища впродовж великого проміжку часу дає можливість встановити тенденції та динаміку його розвитку. Масову текстову інформацію цей метод переводить у кількісні показники.

Тож виходить, що дослідження історіографії, зроблене із застосуванням традиційного якісного аналізу, являє собою перелік основних концепцій та тенденцій в історіописанні з їх ілюстрацією прикладами робіт (монографій, статей тощо) конкретних авторів, що є представниками того чи іншого наукового напрямку. Із застосуванням такого підходу написані всі відомі дослідження з сучасної історіографії Другої світової війни. Проте поряд із традиційним аналізом наукових напрацювань має місце і застосування кількісного методу дослідження наукового контенту, що стосується історії війни 1939 — 1945 рр.